ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

1. června 2006 *

Ve věci C-169/05,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím Cour de cassation (Belgie) ze dne 4. dubna 2005, došlým Soudnímu dvoru dne 15. dubna 2005, v řízení

Uradex SCRL

proti

Union Professionnelle de la Radio et de la Télédistribution (RTD),

Société Intercommunale pour la Diffusion de la Télévision (BRUTELE),

* Jednací jazyk: francouzština.

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení A. Rosas, předseda senátu, J. Malenovský (zpravodaj), J.-P. Puissochet, S. von Bahr a U. Lõhmus, soudci,

generální advokát: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
vedoucí soudní kanceláře: M. Ferreira, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 19. ledna 2006,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za Uradex SCRL A. Strowelem, avocat, a G. Berrischem, Rechtsanwalt,

— za Union Professionnelle de la Radio et de la Télédistribution (RTD) , jakož i za Société Intercommunale pour la Diffusion de la Télévision (BRUTELE) E. Cornuem a F. de Visscherem, avocats,

— za italskou vládu I. M. Bragugliou, jako zmocněncem, ve spolupráci s D. Del Gaizem, avvocato dello Stato,

— za švédskou vládu K. Wistrand, jako zmocněnkyní,

— za Komisi Evropských společenství W. Wilsem, jako zmocněncem,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 14. února 2006,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 9 odst. 2 směrnice Rady 93/83/EHS ze dne 27. září 1993 o koordinaci určitých předpisů týkajících se autorského práva a práv s ním souvisejících při družicovém vysílání a kabelovém přenosu (Úř. věst. L 248, s. 15, Zvl. vyd. 17/01, s. 134, dále jen „směrnice").

2 Tato žádost byla podána v rámci řízení mezi Uradex SCRL (dále jen „Uradex") a Union Professionnelle de la Radio et de la Télédistribution (dále jen „RTD"), jakož i Société Intercommunale pour la Diffusion de la Télévision (dále jen „BRUTELE"), v němž se Uradex domáhá, aby bylo členům RTD, a zejména BRUTELE, nařízeno ukončit kabelový přenos výkonů, které náleží do jejího rejstříku.

Právní rámec

Právní úprava Společenství

3 Dvacátý sedmý bod odůvodnění směrnice stanoví:

„[...] kabelový přenos programů z jiného členského státu podléhá autorskému právu a popřípadě právům s ním souvisejícím; [...] provozovatel kabelového přenosu musí proto získat povolení od každého nositele práv ve všech částech přenášeného programu; [...] podle této směrnice by povolení mělo být smluvně zajištěno [...]".

4 Podle dvacátého osmého bodu odůvodnění směrnice:

„[...] aby nositelé práv k jednotlivým částem programu, kteří nejsou smluvní stranou, svým zásahem nezpochybňovali hladký průběh smluvní úpravy, je třeba stanovit povinnost obracet se na organizaci pro kolektivní správu práv kvůli výlučnému hromadnému výkonu práva udělit povolení v rozsahu, který je nezbytný pro zvláštní povahu kabelového přenosu; [...] právo udělit povolení jako takové zůstává nedotčeno a pouze výkon tohoto práva je upraven do určité míry, takže právo udělit povolení pro kabelový přenos může být stále postupováno [...]".

5 Článek 8 odst. 1 směrnice stanoví:

„Členské státy zajistí, aby se při přenosu programů pomocí kabelu z jiného členského státu na jejich území dbalo na dodržování autorského práva a práv s ním souvisejících a aby k takovému přenosu došlo na základě individuálního nebo kolektivního smluvního ujednání mezi nositeli autorského práva, nositeli práv souvisejících s autorským právem a provozovateli kabelového přenosu."

6 Článek 9 směrnice, nazvaný „Výkon práv na kabelový přenos" zní takto:

„1. Členské státy zajistí, aby právo nositelů autorského práva a nositelů práv souvisejících s autorským právem udělit nebo odmítnout povolení provozovateli kabelového přenosu ke kabelovému přenosu mohlo být vykonáváno pouze přes organizaci pro kolektivní správu.

2. Pokud nositel práv nepřevedl správu svých práv na organizaci pro kolektivní správu, má se za to, že organizace pro kolektivní správu, která spravuje práva stejné kategorie, je oprávněna spravovat jeho práva. Pokud spravuje práva té kategorie více než jedna organizace pro kolektivní správu, může se nositel práv svobodně rozhodnout, která společnost [organizace] je oprávněna spravovat jeho práva. Nositel práv podle tohoto odstavce má stejná práva a povinnosti vyplývající ze smlouvy mezi provozovatelem kabelového přenosu a organizací pro kolektivní správu, která je považována za oprávněnou spravovat jeho práva, jako nositelé práv, kteří správou svých práv organizaci pro kolektivní správu pověřili [...]

[...]"

Vnitrostátní právní úprava

7 Podle čl. 36 prvního pododstavce zákona ze dne 30. června 1994 o autorském právu a souvisejících právech (*Moniteur belge* ze dne 27. července 1994, s. 19297, dále jen „zákon"):

„Pokud není dohodnuto jinak, výkonný umělec převede na výrobce audiovizuálního díla výlučné právo na audiovizuální využití svého výkonu [...]"

8 Článek 51 zákona, v oddíle nazvaném „Kabelový přenos", stanoví:

„V souladu s předchozími kapitolami a za níže uvedených podmínek mají autor a nositelé souvisejících práv výlučné právo povolit kabelový přenos svých děl nebo svých výkonů."

9 Článek 53 odst. 1 a 2 zákona, v témže oddíle, provedly do belgického práva za použití obdobných výrazů čl. 9 odst. 1, resp. odst. 2 směrnice.

Spor v původním řízení

10 Uradex, organizace pro kolektivní správu souvisejících práv výkonných umělců, podala k tribunal de première instance de Bruxelles návrh na určení, že společnosti provozující kabelový přenos, které jsou členy RTD, a zejména BRUTELE, tím, že bez povolení Uradex, a tedy v rozporu s články 51 a 53 zákona přenášejí prostřednictvím kabelu výkony výkonných umělců, které náleží do jejího rejstříku, porušují práva související s autorským právem, jejichž správcem je Uradex. Navrhla rovněž, aby bylo všem dotčeným organizacím nařízeno ukončit kabelový přenos těchto výkonů.

11 Vzhledem k tomu, že její návrh byl zamítnut, podala Uradex odvolání ke cour d'appel de Bruxelles.

12 Pokud jde o výkony jak audiovizuální, tak neaudiovizuální, tento soud nejprve usoudil, že i když organizace pro kolektivní správu souvisejících práv mají výlučné právo povolit nebo zakázat jejich kabelový přenos (dále jen „právo na přenos"), toto právo je nicméně omezeno na práva, jejichž správa byla na tyto organizace převedena.

13 Podle cour d'appel totiž čl. 53 odst. 2 zákona, který provádí čl. 9 odst. 2 směrnice, nestanoví, že taková organizace pro kolektivní správu vykonává práva na přenos příslušející umělcům, kteří na ni nepřevedli správu svých práv, jako je tomu s ohledem na čl. 53 odst. 1 zákona u umělců, kteří tak učinili.

14 Článek 53 odst. 2 zákona stanoví pouze to, že tato organizace „je považována za oprávněnou spravovat jeho práva", což s ohledem na v zásadě fiduciární povahu této správy spočívá ve skutečnosti především ve výběru odměny za výkony a jejím předání nositeli práv k těmto výkonům.

15 Cour d'appel krom toho usoudil, že pokud jde o audiovizuální výkony, Uradex s ohledem na článek 36 zákona nemůže vykonávat právo na kabelový přenos ani pokud jde o umělce, kteří na tuto organizaci správu svých práv převedli. Toto ustanovení totiž zavádí právní domněnku, že umělec převedl své právo na přenos na výrobce. Organizace pro kolektivní správu přitom jedná na účet umělců, které zastupuje, a nemůže spravovat více práv, než jsou práva, která mají tito umělci. Povolení organizace Uradex je tak vyžadováno pouze tehdy, pokud tuto domněnku vyvrátí v souladu s článkem 36 zákona tím, že prokáže existenci dohod mezi dotyčnými umělci a výrobci, které vylučují převod práva na přenos, nebo, pokud tuto existenci neprokáže, jestliže zastupuje výrobce audiovizuálních děl. Tak tomu v projednávaném případě není.

16 Z výše uvedeného vyplývá, že cour d'appel prohlásil návrh za opodstatněný pouze částečně. Konstatoval zejména jednak, že BRUTELE přenášením výkonů, které nejsou audiovizuální, porušuje související práva výkonných umělců, kteří převedli správu těchto práv na Uradex, a v důsledku toho nařídil ukončit tyto přenosy, jestliže je Uradex nepovolila. Krom toho návrh ve zbývající části zamítl.

17 Uradex podala opravný prostředek ke Cour de cassation, tvrdíc, nejprve pokud jde o související práva, jejichž správu na ni nositelé nepřevedli, že z článku 53 zákona a článku 9 směrnice vyplývá, že organizace pro kolektivní správu není považována pouze za oprávněnou ke správě omezené na vybírání odměny, ale že jí tyto články

přiznávají rovněž právo na přenos. Tato organizace nadto podle Uradex vykonává takové právo, i pokud jde o audiovizuální výkony, protože uvedené články nijak nerozlišují podle toho, zda bylo právo na přenos převedeno na třetí osobu, či nikoliv.

18 Za těchto podmínek se Cour de cassation rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Musí být čl. 9 [odst.] 2 [směrnice] vykládán v tom smyslu, že pokud se má za to, že organizace pro kolektivní správu je oprávněna spravovat práva nositele autorského práva nebo práv souvisejících, který nepřevedl správu svých práv na organizaci pro kolektivní správu, nemá tato organizace pravomoc vykonávat právo tohoto nositele udělit nebo odmítnout povolení provozovateli kabelového přenosu ke kabelovému přenosu, vzhledem k tomu, že je pověřena pouze správou finančních aspektů práv uvedeného nositele?"

K předběžné otázce

19 Z článku 8 odst. 1 směrnice a z dvacátého sedmého bodu jejího odůvodnění vyplývá, že provozovatel kabelového přenosu může přenášet dotyčné programy pouze tehdy, pokud získá, na základě smluv, povolení od všech nositelů těchto práv, tj. jak od těch, kteří převedli správu svých práv na organizaci pro kolektivní správu, tak i od těch, kteří tak neučinili. Za udělení tohoto povolení nositelé v zásadě dostávají odměnu.

20 Nicméně v zájmu právní jistoty, aby si provozovatelé kabelového přenosu mohli být jisti, že skutečně získali veškerá práva spojená s přenášenými programy, a aby

nositelé práv k jednotlivým částem těchto programů, kteří nejsou smluvní stranou, uplatněním svých práv nemohli narušit hladký průběh plnění smluvní úpravy umožňující přenos uvedených programů, směrnice ve svém čl. 9 odst. 1 stanovila, že uvedení nositelé mohou vykonávat právo na přenos pouze přes organizaci pro kolektivní správu. Tímto způsobem směrnice omezuje počet subjektů, s nimiž musí provozovatel kabelového přenosu jednat, aby získal povolení k přenosu, zejména dochází-li k udělení povolení za odměnu, respektujíc autorské právo a související práva všech nositelů.

21 V tomto kontextu čl. 9 odst. 2 směrnice stanoví, že pokud nositel autorského práva nebo souvisejících práv nepřevedl správu svých práv na organizaci pro kolektivní správu, má se za to, že organizace pro kolektivní správu, která spravuje práva stejné kategorie, je oprávněna spravovat práva tohoto nositele. Toto ustanovení tak pouze konkretizuje pravidlo stanovené v uvedeném v čl. 9 odst. 1 s ohledem na zvláštní situaci takového nositele.

22 Krom toho, když čl. 9 odst. 2 směrnice stanoví, že se má za to, že organizace pro kolektivní správu je oprávněna spravovat „jeho práva", neobsahuje žádné omezení, pokud jde o rozsah této správy práv nositele. Z jeho znění tak nevyplývá, že by se taková správa měla týkat pouze finančních aspektů příslušných práv, s vyloučením práva na přenos.

23 Nadto název článku 9 směrnice „Výkon práv na kabelový přenos" znamená, že všechna ustanovení tohoto článku se týkají právě tohoto práva.

24 V kontextu sporu v původním řízení je třeba nicméně dodat, že jak upřesňuje dvacátý osmý bod odůvodnění směrnice, tato směrnice nebrání převodu práva na přenos. K tomuto převodu může přitom dojít jak na základě smlouvy, tak na základě právní domněnky. Směrnice tak nebrání tomu, aby autor, výkonný umělec nebo výrobce ztratil na základě takového vnitrostátního ustanovení, jako je čl. 36 první pododstavec zákona, své postavení „nositele" tohoto práva ve smyslu čl. 9 odst. 2 směrnice s tím, že důsledkem je přerušení jakéhokoliv právního vztahu existujícího na základě tohoto ustanovení mezi ním a organizací pro kolektivní správu.

25 S ohledem na výše uvedené je třeba na položenou otázku odpovědět tak, že čl. 9 odst. 2 směrnice musí být vykládán v tom smyslu, že pokud se má za to, že organizace pro kolektivní správu je oprávněna spravovat práva nositele autorského práva nebo práv souvisejících, který nepřevedl správu svých práv na organizaci pro kolektivní správu, má tato organizace pravomoc vykonávat právo tohoto nositele udělit nebo odmítnout povolení provozovateli kabelového přenosu ke kabelovému přenosu, a správa práv uvedeného nositele touto organizací se tedy neomezuje na finanční aspekty těchto práv.

K nákladům řízení

26 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

Článek 9 odst. 2 směrnice Rady 93/83/EHS ze dne 27. září 1993 o koordinaci určitých předpisů týkajících se autorského práva a práv s ním souvisejících při družicovém vysílání a kabelovém přenosu musí být vykládán v tom smyslu, že pokud se má za to, že organizace pro kolektivní správu je oprávněna spravovat práva nositele autorského práva nebo práv souvisejících, který nepřevedl správu svých práv na organizaci pro kolektivní správu, má tato organizace pravomoc vykonávat právo tohoto nositele udělit nebo odmítnout povolení provozovateli kabelového přenosu ke kabelovému přenosu, a správa práv uvedeného nositele touto organizací se tedy neomezuje na finanční aspekty těchto práv.

Podpisy.